

54.	Лепешняк великий (<i>Glyceria maxima Hartm</i>)	Злакові (<i>Poaceae</i>)	Гелофіт
55.	Очерет звичайний (<i>Phragmites australis</i>)	Злакові (<i>Poaceae</i>)	Гелофіт
56.	Лепеха звичайна (<i>Acorus calamus L.</i>)	Ароїдні (<i>Araceae</i>)	Гелофіт
57.	Ряска мала (<i>Lemna minor L.</i>)	Ряскові (<i>Lemnaceae</i>)	Плейстофіт
58.	Ряска три борозенчаста (<i>Lemna trisulca L.</i>)	Ряскові (<i>Lemnaceae</i>)	Плейстофіт
59.	Рогіз вузьколистий (<i>Typha angustifolia L.</i>)	Рогозові (<i>Typhaceae</i>)	Гелофіт
60.	Рогіз широколистий (<i>Typha latifolia L.</i>)	Рогозові (<i>Typhaceae</i>)	Гелофіт

Водні та прибережно-водні рослини р. Уборть входять до складу трьох екологічних груп: гідатофіти, плейстофіти та гелофіти. При аналізі видового різноманіття досліджуваної рослинності за екологічним складом відмічено, що в ній переважають гелофіти – 51 вид (85% усіх видів), на долю гідатофітів припадає 6 видів (10%), а плейстофітів – 3 види (5%).

З угруповань прибережних повітряно-водних рослин найпоширенішими були ценози очерету звичайного та лепешняка великого. Серед занурених найчастіше зустрічались рдесник гребінчастий, кушир занурений, елодея канадська. З вільноплаваючих рослин переважали ряска мала та ряска триборозенчаста.

Література

1. Ольхович О.П. Фітоіндикація та фітомоніторинг / О.П. Ольхович, М.М. Мусієнко. – Київ: Фітосоціоцентр, 2005. – 64 с.
2. Определитель высших растений Украины /Добровичаева Д.Н., Котов М.И., Прокудин Ю.Н. и др. – К.: Наук. думка, 1987. – 548 с.
3. Распопов И.М. О некоторых понятиях гидробиологии / И.М. Распопов // Гидробиол. журн. – 1978 - 1978. – Т. 14. – № 3. – С. 70-78.

РІЗНОМАНІТТЯ ФІТОПЛАНКТОНУ РІЧКИ БЕРЕСТОК (ЄМІЛЬЧИНСЬКИЙ Р-Н)

Остапчук Л.С., Шелюк Ю.С.
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Водорості планктонних угруповань є індикаторами певних чинників середовища (солоність, сапробність, рН тощо). Тому відомості про флористичне і ценотичне різноманіття угруповань планктонних водоростей мають важливе значення при встановленні закономірностей функціонування водних екосистем та їх трансформації в умовах антропогенного пресу, і є важливим і невід’ємним компонентом сучасних гідроекологічних досліджень. Це обов’язкова біологічна складова при оцінці екологічного стану водних об’єктів і якості води, оскільки фітопланктон серед компонентів біоти першим реагує на зміни екологічних умов [1].

Мета роботи – встановлення особливостей видового складу фітопланктону р. Бересток, а також оцінка її екологічного стану.

Відбір альгологічних проб, їх опрацювання здійснювали впродовж

вегетатійного сезону 2012–2014 рр. подекадно на стаціонарних станціях, розташованих на р. Бересток (Ємільчинський р-н). Усього було відібрано 39 альгологічних проб, які фіксували, згущували та камерально опрацювали загальновідомими методами [2]. Визначення систематичного складу водоростей проводили відповідно до найновіших флористичних зведень «Algae of Ukraine» [3–5]. Еколого-географічна характеристика водоростей за індикаторними видами подана згідно [1].

За час досліджень у планктоні р. Бересток виявлено 66 видів водоростей, представлених 76 внутрішньовидовими таксонами, включно з тими, що містять номенклатурний тип виду з 7 відділів: Chlorophyta – 25 видів, представлених 26 внутрішньовидовими таксонами включно з номенклатурним типом виду – 34% від їх загального числа, Euglenophyta – 15 (21) – 28%, Bacillariophyta – 14 (17) – 22%, Cyanoprokaryota – 6 (6) – 8%, Dinophyta – 3 (3) – 4%, Chrysophyta – 2 (2) – 3%, Xanthophyta – 1 (1) – 1%.

У сезонному аспекті розподіл водоростей був наступним: максимальне різноманіття зареєстровано у літній період, мінімальне – у пізноосінній, ранньовесняній та зимовий періоди.

У структурі фітопланктону річки Бересток провідна роль належала планктонним (52%) і планктонно-бентосним (26%) формам, частка бентосних становила 16% і ґрунтових – 6%.

За температурною приуроченістю більшість видових і внутрішньовидових таксонів належали до евритермних (60%) та індіферентних (40%) форм.

За реофільністю 63% таксонів рангом нижче роду можна віднести до стоячо-текучих, 33% – до стоячих та 3% – до текучих вод.

Сапробіологічна характеристика якості води р. Бересток представлена на основі співвідношення видів-індикаторів, які визначають різний стан органічного забруднення водної товщі. У фітопланктоні річки переважали β -мезосапроби – 36% видів, різновидів та форм водоростей, що дозволяє характеризувати досліджувану річкову екосистему як слабо забруднену. Частка оліго- α -мезосапробів склала 19%, оліго- β -мезосапробів – 14%, β - α -мезосапробів – 12%, β -олігосапробів – 9%. Частка олігосапробів, α -сапробів, ксено-олігосапробів, олігосеносапробів, α - β -мезосапробів була незначною (відповідно по 2%).

Більшість видів планктонних водоростей ставка є прісноводними формами (частка індіферентів за відношенням до галобності становить 65% від числа водоростей, для яких знайдено літературні дані). Частка галофілів склала 20%, галофобів – 10%, мезогалобів і олігогалобів – по 3%. Отже води річки слабо мінералізовані.

За географічним поширенням водоростеві угруповання р. Бересток є гетерогенними, відмічено перевагу видів-космополітів (70% таксонів видового та внутрішньовидового рангу зі з'ясуванням географічним поширенням). Представники голарктичної флори складають 8%, арктоарктичної та альпійської – по 5%. Частка голарктично-палеотропічних, голарктичних, палеотропічних, голантарктичних, циркумбореальних видів була незначною (відповідно майже по 3%).

За системою Ватанабе вода р. Бересток характеризується помірним умістом органічних сполук. Встановлено провідну роль еврисапробів (43%), частка сапрофілів і сапроксенів склала майже по 28%.

Отже таксономічний склад і екологічні спектри водоростей відтворюють індивідуальність альгофлори річки та умови її існування.

Література

1. Барінова С.С. Биоразнообразия водоростей-индикаторов окружающей среды / С.С. Барінова, Л.А. Медведева, О.В. Анисимова. – Тель Авив: Pilies Studio, 2006. – 498.
2. Методи гідроекологічних досліджень поверхневих вод / За ред. В.Д. Романенка. – К.: ЛОГОС, 2006. – 408 с.
3. Algae of Ukraine: diversity, nomenclature, taxonomy, ecology and geography. Vol. 1. Cyanoprocarvota, Euglenophyta, Chrysophyta, Xanthophyta, Raphidophyta, Phaeophyta, Dinophyta, Cryptophyta, Glaucocystophyta, and Rhodophyta / Eds. P.M. Tsarenko, S.P. Wasser, E. Nevo. – Ruggell: Ganter Verlag, 2006. – 713 p.
4. Algae of Ukraine: diversity, nomenclature, taxonomy, ecology and geography. Vol. 2. Bacillariophyta / Eds. P.M. Tsarenko, S.P. Wasser, E. Nevo. – Ruggell: Ganter Verlag, 2009. – 413 p.
5. Alge of Ukraine: diversity, nomenclature, taxonomy, ecology and geography. Vol. Chlorophyta / Eds. P.M. Tsarenko, S.P. Wasser, E. Nevo. – Ruggell: Ganter Verlag, 2011. – 511 p..

ТАКСОНОМІЧНА СТРУКТУРА ДЕНДРОФЛОРИ ВІДДІЛУ PINOPHYTA М. МИКОЛАЄВА

Погасій А.Ю.

Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

Активне втручання людини в природне середовище відображується на його стані. Зі збільшенням антропогенного навантаження на екосистеми зменшується їх стійкість, і з'являється небезпека зникнення окремих таксономічних груп. Тому одним з пріоритетних напрямків в сучасній біології є вивчення біорізноманіття живих організмів, проведення структурного аналізу біоти.

Таксономічна структура біоти – це сукупність даних про кількість та представленість надвидових таксонів у біоті [3, 6]. Такі характеристики таксономічної структури як таксономічне багатство і таксономічний спектр, характеризують різноманітність біоти в таксономічному аспекті.

Територію наших досліджень є урбанізовані екотопи м. Миколаєва, які потребують введення в культуру нових стійких видів рослин, найбільш перспективних серед яких в досліджуваних умовах є голонасінні рослини.

Метою роботи є встановлення таксономічної структури видового різноманіття відділу Pinophyta зелених насаджень м. Миколаєва. Об'єктом дослідження є аборигенна та культивована дендрофлора відділу Pinophyta в паркових фітоценозах м. Миколаєва. Камеральна обробка та гербаризація рослин виконувалась за загальноприйнятою методикою, визначення видів здійснювалось за допомогою „Определителя растений Украины” [1], видові назви рослин узгоджені із довідниками "Каталог дендрофлори України" [2] та „Vascular plants of Ukraine. A nomenclatural checklist”[7].

На основі камерального опрацювання власних матеріалів, з урахуванням даних літературних джерел [4], нами складено флористичний список дерев та чагарників м. Миколаєва, що включає 33 види голонасінних рослин, які належать до 18 родів, 6 родин, 4 порядків, 3 класів відділу Pinophyta.